

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgra Jacka MEISNNERA

na temat:

PRZESKOK GENERACYJNY ROSYJSKIEGO KOMPLEKSU WOJSKOWO-PRZEMYSŁOWEGO W KONTEKŚCIE ZAGROŻEŃ DLA WSCHODNIEJ FLANKI NATO
opracowanej pod naukowym kierownictwem mjr dr hab. Marcina GÓRNIKIEWICZA, prof. WAT

Przedmiotem recenzji jest rozprawa doktorska Pana mgra Jacka MEISNNERA pt.: ***PRZESKOK GENERACYJNY ROSYJSKIEGO KOMPLEKSU WOJSKOWO-PRZEMYSŁOWEGO W KONTEKŚCIE ZAGROŻEŃ DLA WSCHODNIEJ FLANKI NATO***, przygotowanej pod kierunkiem naukowym mjr dr hab. Marcina GÓRNIKIEWICZA, PROF. WAT. Recenzję przygotowano w związku z prowadzonym przez Radę Dyscypliny Nauki o Bezpieczeństwie WAT w Warszawie, przebiegu doktorskiego o nadanie Autorowi dysertacji stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

Recenzję opracowano na podstawie:

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.),
2. Uchwały nr 87/ RDN NoB/2024 dnia 30 października 2024 r.

1. UWAGI OGÓLNE

Rozprawa doktorska poddana recenzji, wpisuje się w obecną sytuację międzynarodową, która została wygenerowana atakiem Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.

Siły zbrojne to sprzęt, uzbrojenie oraz tzw. potencjał ludzki (kadrowy), legitymujący się profesjonalizmem. Spełnienie tych kryteriów wymaga zrealizowania określonych przedsięwzięć, min. stworzenia przemysłu zbrojeniowego, ośrodków badawczo-rozwojowych, bazy nowoczesnych technologii oraz świetnie wyposażonych ośrodkowych szkoleniowych. Dla przemysłu zbrojeniowego niezbędne jest posiadanie bazy surowcowej. Niestety, na dzień dzisiejszy żadne państwo, nie jest w stanie zapewnić funkcjonowania wszystkich wymienionych komponentów, które decydują o potencjale bojowych sił zbrojnych na wysokim poziomie. Można stwierdzić, że hegemonii dzisiejszego świata, nie są samowystarczalne i muszą korzystać z szeroko rozumianej współpracy wojskowej.

Federacja Rosyjska, jako jeden z hegemonów świata, posiada wiele wymienionych komponentów, łącznie z bazą surowcową. Mankamentem jest dostęp do najnowocześniejszej technologii. Zdaniem analityków, ten problem istnieje, aczkolwiek różnice te ulegają zmniejszeniu, biorąc pod uwagę lata wcześniejsze. Zawdzięczają to istniejącej współpracy z państwami zachodnimi (Europa Zachodnia, USA) oraz z Chinami, która trwała do wybuchu wojny z Ukrainą. Dziś, o sukcesie w konflikcie zbrojnym, czy też wojnie, decydują nowe rozwiązania technologiczne w uzbrojeniu. Już nie masa (liczebność) wojsk, tak jak to było jeszcze w czasie II wojny światowej, ale nowoczesny sprzęt i uzbrojenie wojsk lądowych, sił powietrznych, czy też sił morskich, wojsk cyber.

Czy jest możliwość, dokonania porównania potencjałów bojowych Federacji Rosyjskiej z państwami NATO? Raczej jest to trudne, ponieważ strona rosyjska niezbyt chętnie publikuje dane taktyczno-techniczne swojego uzbrojenia, nie mówiąc o prowadzonych badaniach w tym zakresie i liczbie poszczególnych rodzajów uzbrojenia. Można założyć, a wojna na Ukrainie potwierdza, że siły zbrojne Federacji Rosyjskiej nie zawsze odpowiadają oczekiwaniom nowoczesnego pola walki. Czy to polega na prawdzie, czy nie wszystkie „karty” zostały odkryte. Czas pokaże.

Powyższe refleksje pozwalają stwierdzić, że podjęty przez Doktoranta temat rozprawy posiada wysoką rangę społeczną, gospodarczą oraz polityczno-militarną. W związku z tym, wymaga operowania naukowymi metodami i narzędziami badawczymi, gdyż tylko wówczas można osiągnąć zamierzony poziom prakseologicznej skuteczności i efektywności.

Realizacja tematu w nurcie nauki o bezpieczeństwie stosownie do adekwatnych metod i narzędzi badawczy oraz sprawdzonych technologii i doświadczeń praktycznych, jest w pełni uzasadniona, problematyka jest ważna i ze wszech miar aktualna, a sam problem jest godny jego naukowego opracowania.

2. OCENA METODOLOGICZNA

Metodologia dysertacji została zaprezentowana i omówiona w rozdziale pierwszym pt.: *Założenia metodologiczne*, (s. 33-43). Zdaniem Doktoranta, **przedmiotem badań**, był potencjał rosyjskiego wojskowo-przemysłowego w obszarze nowo generacyjnej techniki wojskowej i nowych technologii w zestawieniu wojskowym w kontekście ich możliwego wykorzystania w potencjalnym konflikcie zbrojnym Federacji Rosyjskiej (FR) z Organizacją Traktatu Północnoatlantyckiego, na tzw. wschodniej flance” (s.33). Natomiast **głównym celem badawczym** było opracowanie prognozy wpływu możliwości adaptacyjnych rosyjskiego kompleksu wojskowo-przemysłowego do warunków długotrwałego, pełnoskalowego konfliktu zbrojnego z Siłami Zbrojnymi FR i implikacjami tego procesu na przyszłą sytuację polityczno-militarną na wschodniej flance NATO” (s.33).

W dalszej kolejności Autor dysertacji w postaci pytania o następujące treści zaprezentował **główny problem badawczy**: Czy rosyjski kompleks wojskowo-przemysłowy jest w stanie dokonać przeskoku generacyjnego w zakresie rozwoju i produkcji systemów uzbrojenia oraz wykorzystania nowych technologii o zastosowaniu militarnym?” (s. 33).

Chcąc uzyskać satysfakcjonującą odpowiedź na tak skonstruowany główny problem badawczy, Doktorant wygenerował **sześć problemów szczegółowych, w postaci pytań** (s. 33).

Przedstawienie **hipotezy** to kolejny etap. W odniesieniu do omówionych problemów badawczych, została ona sformułowana w sposób następujący: „Federacja Rosyjska w dobie dynamicznego postępu technologicznego będzie mieć istotne problemy, aby pozostać wiodącym aktorem globalnym w zakresie rozwoju przyszłych systemów uzbrojenia i wykorzystać te osiągnięcia w celu uzyskania przewagi militarnej w potencjalnym konflikcie zbrojnym na wschodniej flance NATO. Jednocześnie mimo problemów różnej natury (gospodarczej, finansowej, technologicznej) Rosja będzie konsekwentna w forsowaniu modernizacji technicznej i będzie mieć istotne osiągnięcia na wybranych polach” (s. 34).

Przedstawiono **metody badawcze, techniki i narzędzia badawcze** (s. 38-43). Oceniam, że zastosowane i wykorzystane w procesie badawczym metody i techniki, są dobrane prawidłowo i wynikają z przyjętych schematów postępowania badawczego.

Podsumowując tę część recenzji, wyrażam pozytywną opinię o prawidłowym postępowaniu w całym procesie badawczym, którego celem było rozwiązanie głównego problemu badawczego, a w konsekwencji opracowanie dysertacji. Ponadto stwierdzam, że dysertacja dotyczy bardzo istotnego obszaru badawczego, podejmującego problemy o randze naukowej oraz zostało opracowane w oparciu o szerokie instrumentarium metodologiczne zawierające się w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

3. OCENA MERYTORYCZNA DYSERTACJI

Przygotowana dysertacja obejmuje 457 stron, zawiera 10 zestawień tabelarycznych, 9 wykresów, 2 rysunki oraz załączniki. W spisie literatury znajdują się monografie i artykuły naukowe -49 pozycji, raporty i opracowania -130 pozycji, są one w przeważającej części w języku angielskim i rosyjskim, akty prawne-15 pozycji, dokumenty -31 pozycji, prasa i media specjalistyczne -155 pozycji w większości w języku angielskim i języku rosyjski, oraz inne -56 pozycji. Jest to imponująca baza materiałowo-źródłowa. Pracę otwiera spis użytych oznaczeń i skrótów wykorzystanych w tekście (s.7-9), streszczenie w języku polskim i angielskim (s, 10-25).

Recenzowana dysertacja wnosi charakterystyczne treści dla postrzegania problematyki stanowiącej obszar badawczy. Jest związana z realną wartością prezentowanych tez i postulatów. Układ pracy posiada logiczną narrację, zachowuje stałą sekwencję badań w odniesieniu do omawianych obszarów.

Cechuje ją naukowy pragmatyzm. Rozprawa doktorska jest bardzo obszernym raportem badawczym, potwierdzającym wysoki stopień przygotowania merytorycznego Doktoranta. Pod względem merytorycznym zawiera sześć rozdziałów (pierwszy metodologiczny). Każdy z nich kończy się wnioskami.

W *Streszczeniu* (s.10-17) Autor dysertacji stwierdził, że „... potwierdziła się hipoteza zakładająca, że FR w dobie dynamicznego postępu technologicznego będzie mieć istotne problemy, aby pozostać wiodącym aktorem globalnym w zakresie rozwoju przyszłych systemów uzbrojenia i wykorzystywać te osiągnięcia w celu uzyskania przewagi militarnej w potencjalnym konflikcie zbrojnym na wschodniej flance NATO” (s.10). W dalszej części (s.11) dokonał charakterystyki poszczególnych rozdziałów dysertacji. Jako główną metodologię badawczą, Doktorant wybrał analizę źródeł, która uzupełniona jest przez wywiady eksperckie...” (s. 11). Następnie stwierdził, że „Ukazany został obraz możliwego wykorzystania systemów uzbrojenia nowych generacji oraz zastosowania nowych i przełomowych technologii obronnych w potencjalnym konflikcie zbrojnym na wschodniej flance NATO we wszystkich pięciu domenach operacyjnych, jak również w aspektach pokojowych, hybrydowych i technologii przełomowych” (s. 16).

We *Wstępie* (s. 26-32), uzasadniono w sposób racjonalny potrzebę zajęcia się problematyką w takim ujęciu. W sposób ogólny dokonano krytycznej analizy literatury, zwracając uwagę na ograniczoną liczbę publikacji na powyższy temat w języku polskim. Stwierdza: „Federacja Rosyjska stanowi kluczowe zagrożenie dla Rzeczypospolitej Polskiej oraz całego NATO w szczególności państw wschodniej flanki [...]. Źródeł zagrożeń ze strony Rosji dla państw postrzeganych przez nią jako wrogi można upatrywać w jej neoimperialnej polityce związanej z uwarunkowaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi, głęboko zakorzenionymi w strukturach państwa i świadomości społecznej” (s. 26). W dalszej części, wskazuje na czas, pojawienia się w przestrzeni międzynarodowej, rosyjskiej polityki neoimperialnej. Zwraca uwagę na działania hybrydowe prowadzone w stosunku do państw NATO (s.28).

Celem wskazania głównego nurtu dysertacji, Doktorant napisał: „...zakres niniejszej rozprawy obejmuje potencjał technologiczny i przemysłowy, kluczowy tak w konflikcie hybrydowym, jaki i militarnym. Przekład się to bezpośrednio na zdolności do realizacji działań wojennych i projekcji siły. Dlatego też, władze Rosji forsują zakrojoną na szeroką skalę modernizację techniczną sił zbrojnych, mimo problemów natury ekonomicznej i technologicznej” (s. 29). Uważam, że jest to słuszne stwierdzenie.

Rozdział drugi pt.: *Analiza środowiska bezpieczeństwa i teatru działań z perspektywy Federacji Rosyjskiej* (s. 44-101) przedstawia analizę środowiska bezpieczeństwa oraz sytuację polityczną, geostrategiczną wschodniej flanki NATO.

Powyższy rozdział składa się z pięciu podrozdziałów. Zasadniczo jest on rozdziałem teoretycznym prezentującym środowisko bezpieczeństwa i uwarunkowania polityczne, założenia strategiczno-doktrynalne, w którym zaprezentowano rosyjskie strategie bezpieczeństwa narodowego i doktrynę wojenną (s. 47-61). Omówiono rosyjską wizję konfliktów, w tym konflikt hybrydowy i koncepcję wojny nowej generacji (s. 62-88), oraz scharakteryzowano teatr przyszłych działań wojennych (s. 89-100). Rozdział ten kończą wnioski (s. 101).

Zdaniem Autora dysertacji, „Należy mieć na uwadze, że rosyjskie cele w polityce bezpieczeństwa i zagranicznej, niezależnie od sformułowań użytych w oficjalnych dokumentach pozostają zasadniczo niezmiennie. [...] priorytety w tym zakresie pozostają właściwie niezmiennie od czasu rozpadu Związku Sowieckiego” (s. 48). Uważam, że przedstawienie rosyjskich strategii bezpieczeństwa narodowego, a także przybliżenie rosyjskiej doktryny wojennej z 2014 r., było ze wszech miar zasadne (s.49-61). W dalszej części tego rozdziału, Doktorant przybliżył problematykę związaną z rosyjską wizją przyszłych konfliktów (s.62-67). Słusznie poświęcił uwagę „doktrynie Gierasimowa”, która jest obowiązująca praktycznie od 2012 r. Jej charakterystycznym elementem jest to, że „Łączy wykorzystanie zarówno środków określonych jako hybrydowe (działania informacyjne, psychologiczne, polityczne, ekonomiczne, energetyczne), które najczęściej są realizowane albo w zastępstwie do działań zbrojnych [...], mające osłabić potencjał obronny przeciwnika bądź pozbawić go możliwości działania” (s. 64). W dalszej części, Autor dysertacji wyjaśnił, kulisy tej doktryny (s.65).

Kolejnymi problemami, nad którymi Doktorant się pochylił dotyczyły konfliktu hybrydowego (s. 67-75) oraz rosyjskiej koncepcji wojny nowej generacji (s. 76-88). Stwierdzam, że zostały one opracowane na wysokim poziomie merytorycznym. Wykorzystano bogatą literaturę w języku rosyjskim. Natomiast w podrozdziale 2.4 (s. 89-101) zaprezentował potencjalne miejsce starcia sił FR z siłami NATO, wskazując Europie Środkowo-Wschodnią, w szczególności terytorium Polski, państwa bałtyckie

i Finlandię (s. 89). Uważam, że jest to w dużym stopniu nierealne do wykonania, o czym doskonale wiedzą zarządcy Rosją. Raczej w opracowaniach naukowych, nie powinno straszyć mieszkańców określonych państw. Wchodzi się w narrację Kościoła katolickiego straszącego ludzi diabłem. Co do tzw. przesmyku suwalskiego. Jest to pas ziemi, który nie ma znaczenia strategicznego, co potwierdzili eksperci wojskowi. Dziś uderzenie militarne rozpoczyna się przy pomocy rakiet, a nie czołgów.

Nie do końca zgadzam się z stwierdzeniem Doktoranta (s. 95), że „Warunki hydrologiczne sprawiają, że Bałtyk jest dobrze przystosowany do działania z wykorzystaniem okrętów podwodnych...”. Oczywiście, ale tylko dla tzw. małych okrętów podwodnych, a po drugie jest to morze zamknięte. Dlatego też, w porcie w Kronsztadzie stacjonują okręty o napędzie klasycznym z uzbrojeniem klasycznym i to pojedyncze egzemplarze. Zgadzam się, że mogą one zostać wyposażone w torpedy z głowicami nuklearnymi i w ten sposób na Bałtyk nie potrzeba wprowadzać okrętów atomowych. Moim zdaniem, przesadzona jest liczba samolotów FR przeznaczonych do działań w rejonie Morza Bałtyckiego. W dalszej części Autor dysertacji podkreślił, że „Również inne akweny mają duże znaczenie dla teatru działań wschodniej flanki NATO, w szczególności Morze Północne (połączone z Bałtykiem), Morze Czarne i Ocean Atlantycki” (s. 95-96). Szczerze, jest to duży rozrzut. Dla sił morskich NATO ważne są Ocean Atlantycki, Morze Śródziemne i Morze Północne.

Rozdział ten, kończy się wnioskami, które są efektem analizy treści zawartych w rozdziale. Pozytywnie go oceniam.

W kolejnym rozdziale, pt.: *Obecny stan sił zbrojnych Federacji Rosyjskiej oraz przyszłego kompleksu wojskowo-przemysłowego* (s. 102-186) składającym się z dwóch merytorycznych pododziałów, Doktorant skupił się na przedstawieniu i ocenie obecnego stanu sił zbrojnych FR, a także rosyjskiego kompleksu wojskowo-przemysłowego. Stwierdza, że „dziedziczą spuściznę armii Związku Radzieckiego, tradycje oraz w pewnej części infrastrukturę, koncepcję, doktryny i sprzęt wojskowy (s. 102). W dalszej części, zwraca uwagę, że została ona poddana procesom unowocześnienia, jako pokłosie rozwoju technologicznego, co powoli oddał ją od swojego protoplasty. Wskazuje, że na to miały wpływ konflikty zbrojne w Czeczenii i Gruzji. Niewątpliwie należy się z tym zgodzić, ponieważ tego typu działania weryfikują systemy dowodzenia, uzbrojenie, a także wyszkolenie wojsk. W konsekwencji „przyjęto założenie, że należy odejść od przygotowań od wielokaskadowego konfliktu wymagającego bardzo liczebnych sił zbrojnych na rzecz realizacji konfliktów lokalnych...”

(s.104). Zdaniem Doktoranta, skutkowało to przeprowadzeniem znaczących reform sił zbrojnych FR, co w sposób komunikatywny przedstawił w kolejnym podrozdziale (s 103-110), prezentując obowiązujące procedury finansowania SZ FR (s. 111-113). Celem lepszej komunikatywności, zostało to przedstawione w zestawienia tabelarycznego (s.112) i wykresu (s.113), porównując je z państwami NATO.

Następny podrozdział poświęcono strukturze SZ FR, wkomponowanej w nowy wojskowy podział terytorialny kraju i „powołaniu w ramach okręgów wojskowych dowództw połączonych, pod które podlegają wszystkie konwencjonalne rodzaje wojsk w danym okręgu” (s. 113). Zobrazowano to w postaci ryc.2, s. 114 pt. Okręgi Wojskowe Federacji Rosyjskiej. W dalszej części zaprezentował rodzaje sił zbrojnych i rodzaje wojsk ze stosunkowo dokładną liczbą żołnierzy, uzbrojenia i sprzętu (s. 114-122).

W podrozdziale drugim rozdziału trzeciego, Autor dysertacji omówił rosyjski kompleks wojskowo-przemysłowy (s. 123-185). Został on „umocowany” w gospodarce Federacji Rosyjskiej i umożliwia finansowanie zbrojeń. Analizy zostały wsparte tabelarycznymi zestawieniami i wykresami. Moim zdaniem słusznie przedstawił wpływ sankcji na rosyjski komponent wojskowo-przemysłowy. Podkreślam, że analiza ta została dokonana w sposób profesjonalny. Wymagała od Doktoranta benedyktyńskiej pracy, ponieważ musiał korzystać z wielu publikacji, a następnie dokonać pełnej kompilacji danych.

Rozdział ten, jak poprzedni kończą wnioski. Zgadzam się ze stwierdzeniem Doktoranta, że „Stan SZ FR w tym zakresie dokonywanych przekształceń liczebności, struktury, systemu kierowania i dowodzenia oraz zmian, które nastąpiły lub są planowane w efekcie wojny z Ukrainą, wskazują, że Rosja nie tylko ma ambicje, ale i pewien potencjał na utrzymanie statusu mocarstwa i państwa mogącego dokonać destrukcji bezpieczeństwa europejskiego” (s. 185).

Kolejny rozdział pt.: *Kierunki modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej* (s.187-227), dotyczy kierunków modernizacji technicznej SZ FR, a także rozwój systemów uzbrojenia nowej generacji. Omówiono politykę zbrojeniową Federacji Rosyjskiej, przywołując najważniejszy dokument, którym jest *Strategia bezpieczeństwa narodowego Federacji Rosyjskiej*, z lipca 2021 r. Zdaniem Doktoranta, modernizacja techniczna SZ FR jest realizowana głównie w ramach państwowych programów zbrojeniowych, ustanowionych na okres 10 lat. Jego zdaniem „Największe przełożenie na

współczesny oraz przyszły stan techniczki wojskowej SZ FR mają dwa komplementarne programy zbrojeń na lata 2011-2020 i 2018-2027, a w przygotowaniu jest obecnie program na lata 2024-2035” (s. 188).

Autor dysertacji szczegółowo przedstawił modernizację SZ FR. Natomiast w dalszej części stwierdza, że „w świetle wniosków z wojny w Ukrainie z 2022 r. odsetek nowoczesnego uzbrojenia w wysokości 70% należy uznać za zawyżony „(s. 192). Zdaniem Doktoranta „największe nakłady zaplanowano odpowiednio na Marynarkę Wojenną (25%), Siły Powietrzne i Kosmiczne (24%), Wojska Lądowe (15%), Strategiczne Siły Rakietowe (15%), a (14%) na pozostałe obszary” (s. 193). Podsumowując te analizy, stwierdził, że „Reasumując SZ FR nie dokonały generacyjnego przełomu w modernizacji technicznej...” (s. 202).

W następnym podrozdziale skupiono się na przedstawieniu wybranych zasadniczych rosyjskich systemów uzbrojenia nowych generacji, które obecnie wchodzi lub mają wejść na wyposażenie SZ FR w nadchodzących latach (s. 203). Dokonaną analizę uzbrojenia oceniam bardzo wysoko. Pokazuje ona w sposób szczegółowy wszystkie najważniejsze zmiany dokonane w SZ FR. Wymagało to analitycznej pracy, którą można było wykonać w oparciu o literaturę rosyjską.

Rozdział piąty pt.: *Rosyjski potencjał w obszarach nowych technologii obronnych* (s. 228-325) poświęcony jest prezentacji i omówieniu rosyjskiego potencjału w dziedzinie nowych i przełomowych technologii o zastosowaniu wojskowym. Pozytywnie oceniam zestaw tabelaryczny nr 7 na s. 229, w której zawarto podstawowe wskaźniki pokazujące rosyjski potencjał w zakresie innowacji oraz porównanie z innymi wiodącymi armiami tak jak: USA, Chiny, Niemcy, Francja i Wielka Brytania. Trudno to wskaźniki zweryfikować. Wojna na Ukrainie w sposób pośredni pokazała poziom potencjału bojowego wielu armii państw zachodnich. Rodzi się pytanie: Czy nie jest to podobnie jak w Rosji, gdzie dane są z „sufitu”? Można założyć, że dane te powinny zostać zweryfikowane w dół, czyli obniżone. W dalszej części omówił rozwój nowych i przełomowych technologii w państwach zachodnich, a także stwierdził, że „Technologie charakteryzują się tym, że będą miały radykalny wpływ na zdolności operacyjne sił zbrojnych i diametralnie zmieniają pole bitwy i sposoby toczenia konfliktów” (s. 237). W dalszej części przedstawił problematykę związaną z rozwojem naukowo-technicznym w dziedzinie obronności Federacji Rosyjskiej w ujęciu statycznym. Głównym dokumentem, do którego się odwołał jest „Strategia rozwoju naukowo-technicznego Federacji Rosyjskiej z 2016 r., znowelizowana w 2021 r. (s. 259). Niestety potencjał gospodarczy Rosji nie zezwala na realizację tych przedsięwzięć w szybkim tempie i na oczekiwanym poziomie.

Rozdział ten, jak poprzedni kończą wnioski. Należy zgodzić się ze twierdzeniem Doktoranta, że „Wszelkie nowoczesne technologie, które pojawiają się w przestrzeni nauki światowej są wykorzystywane także w Rosji, gdzie przywiązuje się do tego dużą wagę. Powołano specjalne instytucje stawiające wehikuły do rozwoju tego rodzaju technologii na potrzeby wojskowa” (s. 322).

Rozdział szósty pt.: *Wpływ systemów uzbrojenia nowych generacji na współczesne i przyszłe pole walki w kontekście wschodniej flanki NATO* (s. 325-366). W tym rozdziale Doktorant prezentuje technikę i technologię wojskową o możliwym zastosowaniu na polu walki w tzw. konflikcie o wysokiej intensywności, a także wyartykułował ich możliwości w działaniach hybrydowych. Celem uzyskania pełnej odpowiedzi na poruszane problemy, Autor dysertacji ponownie podjął się szeroko rozumianej analizy danych pozyskanych z publikacji angielskojęzycznych i rosyjskojęzycznych. W związku z tym, dokonał prezentacji współczesnego i przyszłego pola walki w rosyjskiej myśli wojskowej (s. 325-337), szczegółowo omówił obronę lądową (s. 338-344), domenę powietrzną (s. 344-347), domenę morską (s. 348-349), zwrócił uwagę na nowe wyzwanie, którym są domena cyber (s. 350-354), domena kosmiczna (s. 354-358), aspekty wielozadaniowe (s. 359-361), technologie przełomowe (s. 362-363). Byłoby to bardzo trudne do wykonania, gdyby nie skompletowanie bogatej literatury, głównie literatury obcojęzycznej. Doktorant w sposób profesjonalny, zaprezentował obraz możliwego wykorzystania systemów uzbrojenia nowych generacji oraz zastosowania przełomowych technologii, które mogą zostać wykorzystane przez SZ FR w potencjalnym konflikcie zbrojnym na wschodniej flance NATO we wszystkich domenach operacyjnych (s. 366). Niewątpliwie to pozwala zgodzić się z ze stanowiskiem Doktoranta, że chociaż rosyjska koncepcja wojny nowej generacji zakłada wykorzystanie nowych technologii, to na razie nie dysponuje odpowiednimi zestawami systemów uzbrojenia, co pokazuje konflikt na Ukrainie. Należy pamiętać, że zasadnicza zależność, dotycząca między potencjałem bojowym a potencjałem ekonomicznym państwa, została po raz pierwszy potwierdzona w tzw. pojęciu wojny totalnej. Niestety

w FR zależność ta jest bardzo rozwarstwiona, co może wpływać negatywnie na budowę nowoczesnego potencjału bojowego, we wszystkich domenach, które Doktorant przedstawił w tym rozdziale.

Ostatni rozdział pt.: *Wnioski dla Polski w zakresie polityki zbrojeniowej* (s. 367-404) składa się z siedmiu podrozdziałów, w tym wnioski. Problematyka przedstawiona jest dość szeroka, obejmuje te zależności, o której wcześniej wspominałem -potencjał ekonomiczny, a potencjał bojowy.

Zdaniem Doktoranta, rozdział ten stanowi „Zwieńczenie rozprawy, w którym najważniejsze są wnioski dla Polski oparte na ustaleniach badawczych w zakresie polityki zbrojeniowej oraz jej elementami takich jak kwestie zdolności produkcyjnych, badania i rozwój w dziedzinie obronności, aspekty instytucjonalne związane z polityką zbrojeniową i B+R, zagospodarowanie tematyki nowych i przełomowych technologii oraz mechanizmów, innowacji w dziedzinie obronności, jak również działania uzupełniające obejmujące wsparcie ...” (s. 367). Słusznie stawia pytanie: „Czy Polska posiada politykę zbrojeniową?” i odpowiada: „...polityka zbrojeniowa jako formalny dokument, jak również trudno stwierdzić, aby w Polsce polityka zbrojeniowa istniała, jako usystematyzowana konsekwentnie zaplanowana i realizowana polityka państwa” (s. 367). W dalszej części tego rozdziału Autor dysertacji sugeruje jakie powinna zawierać elementy polityki zbrojeniowej (s.369-370). Po ich zaprezentowaniu, jednoznacznie stwierdza, że „podstawowym celem polityki zbrojeniowej powinno być utrzymanie zdolności sił zbrojnych do realizacji ich celów wynikających z narodowej strategii bezpieczeństwa i obronności kraju poprzez (wymienia najważniejsze obszary)” (s.370). Niewątpliwie w całej okazałości należy zgodzić się ze stwierdzeniem Doktoranta, że „Istotnym elementem potencjału zbrojeniowego kraju jest kwestia zdolności produkcyjnych i zapewnienia bezpieczeństwa łańcuchów dostaw” (s. 381). Jego zdaniem „Polska powinna dążyć do budowy pewnych zdolności produkcyjnych, zarówno co do skali produkcji, jak i panowania nad daną technologią. Strategiczna autonomia w pewnych zdolnościach produkcyjnych powinna być zapisana w strategicznych dokumentach państwa” (s. 381).

We wnioskach podsumowujących prezentowany rozdział, zostały przedstawione najważniejsze rekomendacje dla polskiej polityki zagranicznej (s. 403-404).

Zakończenie (s.406-416) jest syntezą najistotniejszych treści dotyczących obszaru badań. Zawiera refleksje końcowe związane z przeprowadzonymi badaniami, w tym w odniesieniu do uzyskanych osiągnięć

w zakresie weryfikacji hipotezy, głównego celu badawczego oraz pozytywnie zakończonego etapu poszukiwania odpowiedzi na problem główny oraz problemy szczegółowe. Zostało to bardzo dobrze zaprezentowane, co świadczy o profesjonalizmie Doktoranta.

Po przeprowadzonej recenzji dysertacji, proszę Doktoranta o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:

1/ TABELA 8 WYDATKI NA B+R WYBRANYCH PAŃSTW I UE W LATACH 2000-2021. ILE TAM JEST PRAWDY? OKAZUJE SIĘ, ŻE WOJNA ROSYJSKO-UKRAIŃSKA ZWERYFIKOWAŁA DOTYCHCZASOWE DANE Z TEGO OBSZARU. CZY ZDANIEM DOKTORANT, SĄ ONE PRAWDZIWE, CZY ZAKŁAMANE?

2/ PROSZĘ PRZYBLIŻYĆ KWESTIE ZWIĄZANE DOMENĄ MORSKĄ DLA MORZA BAŁTYCKIEGO. CZY TO JEST WAŻNY REJON DLA ROSJI? JEŚLI TAK TO CO WARUNKUJE TAKIE PODJĘCIE FEDERACJI ROSYJSKIEJ DO AKWENU BAŁTYCKIEGO?

4. WNIOSKI

Doktorant w efekcie przeprowadzonych badań i analizy bogatej bazy materiałów -publikacji krajowych (niezbyt duża liczba) i zagranicznych (dominująca) osiągnął zamierzone cele badawcze. Pod względem metodologicznym zarówno proces badawczy, jak i sama dysertacja nie budzą zastrzeżeń. Wszystko to zostało przeprowadzone na bardzo wysokim poziomie metodologicznym i merytorycznym. Zastosowany wachlarz metod badawczych okazał się adekwatny do założonych celów badawczych. Wyniki badań zostały zaprezentowane z niezwykłą skrupulatnością i komunikatywnością umieszczając je w zestawieniach tabelarycznych i wykresach. Przeprowadzona ich interpretacja jest rzeczowa i logiczna, co potwierdza wysoki poziom merytorycznego przygotowania Doktoranta. Pozytywnie oceniam podsumowania pod każdym rozdziałem, potwierdzają one pełną kontrolę nad merytoryczną zawartością rozdziałów.

Stwierdzam, że dysertacja zawiera wyniki badań o charakterze poznawczym, praktycznym i prognostycznym, dlatego też powinna znaleźć się w obszarze zainteresowań osób pełniących określone funkcje w instytucjach rządowych związanych z szeroko rozumianym bezpieczeństwem państwa, a szczególnie obronnością, sił zbrojnych i przemysłu zbrojeniowego.

Na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej stwierdzam, że Pan mgr Jakub MEISNER posiada umiejętności i zdolności do samodzielnej pracy koncepcyjnej, posiada niezbędną wiedzę z zakresu metodologii prowadzenia badań naukowych. W pracy cechuje go wnikliwość i intuicja naukowa.

Jednocześnie pragnę podkreślić, iż przedmiotem recenzji było dzieło dojrzałe, udokumentowane bogatą publikacją (w przeważającej części w języku rosyjskim i angielskim), logicznie skonstruowane i wykonane na bardzo wysokim poziomie edytorskim

Rozprawa spełnia warunki określone w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz wnosi znaczący wkład do nauki o bezpieczeństwie, a także w całości posiada znamiona poznawcze, metodyczne i praktyczne. Dysertacja ze wszech miar zasługuje na ocenę pozytywną i w pełni spełnia wymagania określone w ustawie i wnoszą o dopuszczenie Doktoranta do kolejnych etapów rozprawy doktorskiej.

Wnioskuje o jej wyróżnienie



Jerzy Benzmirowski ...
prof. dr hab.

